

APSTIPRINĀTI
ar VAS „Latvijas dzelzceļš”
Prezidentu padomes
18.12. 2014. lēmumu
Nr. PP-31/494

**Noteikumi par vilcienu un stacijas radiosakaru, divpusējo parka
skaļruņu sakaru ierīču ekspluatāciju**

1. Vispārīgā daļa

1.1. Lietotie termini:

- 1.1.1. LDz – VAS “Latvijas dzelzceļš”;**
- 1.1.2. Radiosakari – vilcienu un stacijas radiosakari;**
- 1.1.3. DPSS – divpusējā parka skaļruņu sakari;**
- 1.1.4. KRPP – Signalizācijas un sakaru distances reģionālā centra remontu punkts;**
- 1.1.5. KP – Signalizācijas un sakaru distances reģionālā centra kontrolpunkts;**
- 1.1.6. Ceļa mašīnas – speciālais ritošais sastāvs , kurš tiek izmantots dzelzceļa sliežu ceļu un pārmiju uzturēšanai un attīrīšanai (pašgājējās ceļu mašīnas, dzelzceļu ceļtni, drezīnas un automotrises).**

1.2. Šie noteikumi (turpmāk – Noteikumi) nosaka radiosakaru un DPSS ierīču ekspluatācijas kārtību un sarunu reglamentu publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrā, kuras pārvaldītājs ir LDz.

1.3. Noteikumi izstrādāti pamatojoties uz Ministru kabineta 28.11.2023. noteikumu Nr.680 “Dzelzceļa ekspluatācijas noteikumi” 5.punktu.

1.4. Veicot radiosakaru un DPSS ierīču ekspluatāciju, jāievēro Dzelzceļa likums, Elektrotehnisko sakaru likums, LDz instrukcija “Instrukcija par rīcību vilces līdzekļu sakaru un drošības ierīčas darbības traucējumu gadījumos (apstiprināta ar 30.05.2012. rīkojumu D-3.1./369-2012), ierīču ražotāja un šo noteikumu prasības.

1.5. Publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrā atļauts ekspluatēt tikai ar LDz saskaņotus radiostaciju modeļus.

1.6. Noteikumi ir saistoši visiem dzelzceļa speciālistiem, kuri sava darba procesā lieto radiosakarus un DPSS ierīces un nodrošina to tehnisko apkalpošanu.

1.7. DPSS lietošanas kārtību un sakaru iekārtu lietošanas kārtību manevros nosaka stacijas tehniskās rīcības akts.

- 1.8. Vilcienu radiosakari darbojas 2,13-2,15 MHz diapazonā un nodrošina nepārtrauktus un drošus divpusējos vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista) sakarus ar vilcienu dispečeru (dispečerieirkņa robežās), staciju dežurantiem (stacijai piegulošo posmu robežās) un citiem vilces līdzekļu vadītājiem (mašīnistiem), kuri atrodas vienā posmā.
- 1.9. Staciju radiosakari darbojas 151-155 MHz, 457-468 MHz diapazonos un nodrošina divpusējus radiosakarus manevru un uzkalnu, tehnisko kantoru, vagonu tehniskas apkopes punktu, apsardzes vienību, kontaineru laukumu, tehnisko līdzekļu apkopes un remonta brigāžu (signalizācijas, bloķēšanas un sakaru, ceļa, kontaktīkla u.c.), pasažieru vilcienu sakaru tīklos.
- 1.10. DPSS nodrošina sakarus starp stacijas dežurantu un darbiniekiem strādājošajiem uz sliežu ceļiem; savstarpējos sakarus starp darbiniekiem, strādājošajiem uz sliežu ceļiem dažādās vietās.

2. SAKARU IERĪČU TEHNSKĀ APKOPE

- 2.1. Radiosakaru infrastruktūras un DPSS ierīču tehnisko apkopi nodrošina LDz Signalizācijas un sakaru distance.
- 2.2. Vilces līdzekļu un ceļa mašīnu radiosakaru ierīču tehnisko apkopi veic LDz Signalizācijas un sakaru distance un (vai) vilces līdzekļu specializēts remonta uzņēmums, ievērojot normatīvo aktu un šo noteikumu prasības.
- 2.3. Vilces līdzekļu un ceļa mašīnu radiosakaru ierīču tehnisko apkopi LDz Signalizācijas un sakaru distance veic Noteikumu 1.pielikumā minētos KP un KRP punktos.
- 2.4. Vilces līdzekļu radiosakaru ierīču tehnisko apkopi veic vilces līdzekļu tehniskās apkopes TA-3, plānveida remonta laikā vai ja ir reģistrētas piezīmes vilces līdzekļa tehniskā stāvokļa žurnālā, vai pēc vilces līdzekļa pastāvīgas dislokācijas vietas dežuranta pieprasījuma.
- 2.5. Ceļa mašīnu radiosakaru ierīču tehnisko apkopi veic plānveida remonta laikā vai ja ir reģistrētas piezīmes vilces līdzekļa tehniskā stāvokļa žurnālā.
- 2.6. LDz KP punktos radiosakaru ierīču tehniskā apkope tiek veikta atbilstoši LDz iekšējiem normatīviem aktiem.
- 2.7. Radiosakaru ierīču tehniskā apkope, tiek veikta Noteikumu 2. pielikumā „Radiosakaru ierīču tehniskās apkopes pasākumi un periodiskums” noteiktajā apmērā un periodiskumā.
- 2.8. Ritošā sastāva radiosakaru ierīču tehniskās apkopes veikšanu un radiostacijas darbderīgumu apliecina ar spiedogu vilces līdzekļa tehniskā stāvokļa žurnālā, kurā jābūt:
 - 2.8.1. vilces līdzekļa remonta uzņēmuma nosaukumam;
 - 2.8.2. KP vai radioiekārtu remonta uzņēmuma nosaukumam, kura veica radiosakaru ierīču tehnisko apkopi;
 - 2.8.3. ar lielajiem burtiem rakstītiem vārdiem "ATĻAUTS LIETOT RADIOSTACIJU";

- 2.8.4. pārbaudes datumam;
- 2.8.5. personas, kura veica apkopi parakstam un tā atšifrējumam.

Piemēram:

RSSL
TDR-2 KP Daugavpils
ATĻAUTS LIETOT RADIOSTACIJU
2014.gada 28.martā.
KP A.Krauklis (Paraksts)
RSSL E.Jansons (Paraksts)

- 2.9. Radiosakaru ierīču bloku apkopi un tehnisko parametru pārbaudi un remontu apliecinā ar ierakstu Radiosakaru ierīču remonta uzskaites žurnālā (Nolikuma 3.pielikums), un uzlīmi uz ierīces (ierīces bloka), kurā jābūt:
 - 2.9.1. KRP nosaukumam vai radioiekārtu remonta uzņēmuma, kura veica radiosakaru ierīču apkopi un tehnisko parametru pārbaudi;
 - 2.9.2. ar lielajiem burtiem rakstītiem vārdiem "IERĪCE DARBDERĪGA";
 - 2.9.3. iekārtas bloka numuram;
 - 2.9.4. pārbaudes datumam;
 - 2.9.5. personas, kura veica pārbaudi parakstam un tā atšifrējumam;

Piemēram:

KRP Daugavpils
IERĪCE DARBDERĪGA
Nr. 54736738
2014.gada 28.martā.
TEM J.Ivanovs (Paraksts)

3. RADIOSAKARU EKSPLUATĀCIJAS NOTEIKUMI

- 3.1. Visām darba procesā lietojamajām radiostacijām jābūt nepārtrauktī ieslēgtām un aprīkotām ar ieslēgtā stāvokļa indikācijas ierīcēm.
- 3.2. Pēc radiostacijas ieslēgšanas jāpārbauda radiostacijas darbspēja, nodibinot radiosakaru kontroles seansu.
- 3.3. Vilces līdzekļa vadītājam pēc vilcienu radiostacijas darbības pārbaudes jāatzīmē pārbaudes rezultāts vilces līdzekļa tehniskā stāvokļa žurnālā.
- 3.4. Radiosakaru ierīcēm jābūt noplombētām, izņemot gadījumus, kad ierīces atrodas speciālajās sakaru telpās vai ierīcei nav paredzēta plombēšana.
- 3.5. Visos sadales punktos vilcienu radiosakaru stacionāro radiostaciju pultīm jābūt novietotām pie stacijas dežuranta. Sadales punktu radiostacijām jānodrošina rezerves barošanas avots no akumulatoru baterijas.

- 3.6. Informāciju par sakaru ierīču bojājumu iesniedz, atbilstoši stacijas tehniskās rīcības akta prasībām (pārnēsājamas, manevru radiosakaru un DPSS ierīces) un LDz instrukcijai par rīcību vilces līdzekļu sakaru un drošības ierīču darbības traucējumu gadījumos (vilcienu radiosakaru ierīces), LDz Signalizācijas un sakaru distances reģionālajam dežurējošam LAZ inženierim-mehāniķim (sakaru dispečeram TDR-1, TDR-2, TDR-3).
- 3.7. Aizliegts lietot dienesta radiosakarus sarunām, kas nav saistītas ar vilcienu kustību un manevru darbu, kā arī lietot patvaļīgus šifrus, kodus un saīsinājumus, izņemot Noteikumos noteiktos; pārraidīt ziņojumus brīdī, kad radiosakaru kanāls ir aizņemts, izņemot gadījumos, kad pastāv draudi cilvēku dzīvībai, dzelzceļa satiksmes vai pārvadājamo kravu drošībai.

4. SARUNU REGLAMENTS VILCIENU RADIOSAKAROS.

- 4.1. Pirms informācijas pārraides, izmantojot radiosakarus, nepieciešams:
 - 4.1.1. pārliecināties, ka radiostacija atrodas ieslēgtā stāvoklī (pēc radiostacijas vadības pults gaismas indikācijas vai dzirdamiem izsaukuma signāliem un sarunām);
 - 4.1.2. ja ir vadības pults ar dubultu vadību, jāieslēdz pults, no kurās tiks veiktas sarunas; pults tiek ieslēgta, ieliekot ligzdā mikrotelefona klausules saspraudni vai ar pārslēdzēju;
 - 4.1.3. ar attiecīgo vadības elementu (pogu vai pārslēdzēju) palīdzību jāizvēlas darba frekvence (kanāls).
- 4.2. Vajadzīgā abonenta izsaukšanai nepieciešams:
 - 4.2.1. pārliecināties, ka radiokanāls brīvs (pie aizņemta kanāla dzirdamas sarunas). Ja kanāls aizņemts, jānogaida sarunas beigas (izņemot ārkārtējās situācijas);
 - 4.2.2. nospiežot izsaukuma pogu, pārraidīt izsaukuma signālu korespondētu grupai (vilcienu dispečers, stacijas dežurants, vilces līdzekļa vadītājs, vilces līdzekļu remonta uzņēmuma dežurants), kuras sastāvā ietilpst vajadzīgais korespondents;
 - 4.2.3. pēc izsaukuma signāla pārraides ar balsi izsaukt attiecīgo abonentu, izmantojot identifikatoru;
 - 4.2.4. ja radiostacijas darba zonā atrodas vilcieni ar līdzīgi skanošajiem numuriem, stacijas dežurantam un vilcienu dispečeram vajadzīgā abonenta izsaukšanai atļauts, papildus vilcienu numuram, pievienot informāciju par vilces līdzekļa tipu vai reģistrācijas numuru;
 - 4.2.5. Ja 8-15 sekunžu laikā abonents neatbild, izsaukuma signāls jāpārraida atkārtoti. Pēc trīs neveiksmīgiem izsaukšanas mēģinājumiem, jāmēģina izsaukt abonenta ar blakusstacijas dežuranta vai posmā esošā vilces līdzekļa starpniecību.

- 4.3. Visiem radiostaciju abonentiem, kuri uztvēruši tonālo grupveida izsaukumu (skaļrunī un telefonā dzīrdams tonālais signāls, uz pults parādās gaismas indikācija «Izsaukums»), jāpievērš uzmanība aiz tonālā skaņas signāla sekojošam izsaukumam ar balsi. Abonentam, kuru izsauc jāatbild uz izsaukumu.
- 4.4. Sarunājoties pa radiokanālu nepieciešams:
- 4.4.1. pārraidāmos ziņojumus, norādījumus vai rīkojumus izrunāt skaidri, īsi, nepaceļot balsi;
 - 4.4.2. vienā sarunas seansa laikā pārraidīt vienu ziņojumu, norādījumu vai rīkojumu;
 - 4.4.3. jāatceras, ka radiosakaru kanālā izsaukums darbojas 8-15 sekundes. Paziņojums jāraida tik ilgi, kamēr, izsaucamais abonents apstiprina, ka paziņojums saņemts;
 - 4.4.4. ja sūtot izsaukumu ir pārliecība, ka izsaukums būs pieņemts atļauts pārraidīt paziņojumu negaidot atbildi uz izsaukumu;
 - 4.4.5. mikrotelefona klausule jātur tā, lai mikrofons atrastos 3-5 centimetru attālumā no mutes (ja ir iznestais mikrofons - 10-15 centimetru attālumā). Pārraidot, mikrotelefona klausules tangente vai kājas pedālis (ja ir iznestais mikrofons) jānospiež, bet sapemot paziņojumus - jāatlaiž. Tangente jānospiež 1-2 sekundes pirms pārraidāmās frāzes sākuma un jāatlaiž 1-2 sekundes pēc frāzes beigām;
 - 4.4.6. ja ir akustiskie trokšņi, ziņojumu pieņemšana jāveic pa telefonu, cieši piespiežot mikrotelefona klausuli pie auss;
 - 4.4.7. pārrunu nobeigumā mikrotelefona klausules abonentam jānovieto uz pultīm vai jāieliek tās pults turētājā.
- 4.5. Stacionārās radiostacijas identifikatoris ir tās darba vietas nosaukums, kur radiostacija ir novietota.
- 4.6. Vilcienu vadošā vilces līdzekļa radiostacijas identifikatoris ir vilcienu numurs, kuru velk attiecīgais vilces līdzeklis.
- 4.7. Sarunājoties pa radiokanālu jāievēro šādi pamatprincipi, uzrunas formas un to pāraides secība:
- 4.7.1. Vajadzīgā abonenta izsaukšanas saturs:
 - «(stacijas nosaukums) DEŽURANTS;
 - «VILCIENA Nr.(.....) (ja nepieciešams, papildus informācija par vilces līdzekļa tipu vai reģistrācijas numuru) MAŠĪNISTS, ATBILDIET»;
 - «VILCIENA MAŠĪNISTS (informācija, kas precīzē vilcienu atrašanās vietu, ja nav zināms vilcienu numurs), ATBILDIET»;
 - 4.7.2. Izsaucamā abonenta atbildes saturs:

- «(stacijas nosaukums) DEŽURANTS, KLAUSOS»;
 - «DISPEČERS, KLAUSOS»;
 - «VILCIENA Nr.(.....) (ja nepieciešams, papildus informācija par vilces līdzekļa tipu vai reģistrācijas numuru) MAŠINISTS, KLAUSOS »;
 - «VILCIENA Nr.(.....) MAŠINISTS (informācija, kas precīzē vilciena atrašanās vietu), KLAUSOS»;
- 4.7.3. Pēc izsaucamā abonenta atbildes izsaucējabonents, nosaucot sevi, pārraida paziņojuma tekstu;
- 4.7.4. Ja stacijas dežurants (vilcienu dispečers) nav pārliecināts, ka pareizi saprata vilciena numuru, no kura saņemts paziņojums, viņš pieprasī to atkārtot, kamēr precīzi to neidentificēs;
- 4.7.5. Ja izsaucamais abonents ir uztvēris paziņojumu, viņš apstiprina paziņojuma tekstu:
 «VILCIENA Nr.(.....) (ja nepieciešams papildus informācija par vilces līdzekļa tipu vai reģistrācijas numuru) MAŠINISTS, (stacijas nosaukums) DEŽURANTS vai DISPEČERS, SAPRATU un atkārto izsaucējabonenta paziņojuma tekstu»;
- 4.7.6. Izsaucējabonents visos gadījumos pēc paziņojuma teksta atkārtojuma pārliecinās, ka paziņojums uztverts pareizi. Ja ir aizdomas, ka paziņojums tika uztverts nepareizi, atkārto to;
- 4.7.7. Ja izsaucamais abonents nav uztvēris paziņojumu vai nav pārliecināts, ka pareizi to sapratis, viņš prasa atkārtot paziņojumu:
 «NESAPRATU, ATKĀRTOJIET!».
- 4.8. Pēc stabila sarunu seansa izveidošanas, korespondentiem atļauts lietot saīsinātus identifikatorus, tikai vilciena numuru un stacijas nosaukumu:
- «VILCIENA 2345 MAŠINISTS» - «2345-ais»;
 - «RĪGA DEŽURANTS» - «RĪGA».
- 4.9. Pārraidot pa radiosakariem rīkojumu obligāti jālieto abonenta uzvārds. Rīkojuma tekstā obligāti jābūt abonentu identifikatoriem, kam adresēts rīkojums un kurš pārraidīja:
 «VILCIENA Nr.(.....) MAŠINISTAM. (Rīkojuma teksts.)
 VILCIENU DISPEČERS (STACIJAS DEŽURANTS) (uzvārds)».
- 4.10. Stacijas dežurantam (vilcienu dispečeram) aizliegts pārraidīt rīkojumus un norādījumus nenorādot kam tas ir adresēts.
- 4.11. Ja vilciena vilces līdzekļa vadītājs (mašīnists) saņem rīkojumu vai norādījumu, kuru nevar izpildīt, viņš par to paziņo stacijas dežurantam (vilcienu dispečeram) nosaucot iemeslu.

- 4.12. Nestabilo radiosakaru gadījumos, pārraidot ciparus (ceļa numuru, lūksoforu literu u.c.), katru ciparu nepieciešams nosaukt atsevišķi, piemēram:
 «13 – VIENS TRĪS».
- 4.13. Ja nepieciešams pievērst visu izsaucošās radiostacijas darbības zonā atrodošos abonentu uzmanību (darbinieks atrodas ārkārtējā, avārijas situācijā vai to pamanījis), paziņojuma teksta sākumā jāpārraida frāze:
- «UZMANĪBU, UZMANĪBU! KLAUSIETIES VISI!»
- 4.14. Sadzirdot paziņojumu, kurš sākas ar vārdu «UZMANĪBU», visiem darbiniekiem jāpārtrauc radiosakaru pārrunas, uzmanīgi jānoklausās paziņojums un, ja nepieciešams, jāveic pasākumi dzelzceļa satiksmes drošības un pārvadājamo kravu saglabāšanas nodrošināšanai.
- 4.15. Ja konstatēta bremžu vadības zaudēšana, lokomotīvu brigādei par to jāziņo pa radiosakariem vilcienu dispečeram, posmu ierobežojošo staciju dežurantiem un citiem posmā atrodošos vilcienu vilces līdzekļu vadītājiem (mašīnistiem) ar vārdiem:
- „UZMANĪBU, UZMANĪBU! KLAUSIETIES VISI! VILCIENS Nr.(.....), POSMĀ (nosaukums) UZ PĀRA (NEPĀRA) CEĻA ... KILOMETRĀ IR ZAUDĒJIES BREMŽU VADĪBU. VEICIET PASĀKUMUS! MAŠĪNISTS (uzvārds).”
- 4.16. Vilcienu piespiedu apstāšanās posmā, ārkārtējās situācijas dēļ, mašīnistam par to jāziņo ar vārdiem:
- „UZMANĪBU, UZMANĪBU! KLAUSIETIES VISI! VILCIENS Nr.(.....), IR APSTĀJIES POSMĀ (nosaukums) UZ PĀRA (NEPĀRA) CEĻA ... KILOMETRĀ ... PIKETĀ, (ziņojums par ārkārtējo vai avārijas situāciju). ESIET UZMANĪGI! MAŠĪNISTS (uzvārds).”
- 4.17. Ja pārkāpts blakusceļa gabarīts, papildus Nolikuma 4.16. punktā noteiktam jāpaziņo «PĀRKĀPTS GABARĪTS.» pirms vārdiem «ESIET UZMANĪGI!»
- 4.18. Pēc ziņojuma, kas saņemts par ārkārtējo vai avārijas situāciju dzelzceļa infrastruktūrā vai vilcienā no vilces līdzekļa vadītāja (mašīnista), cita dzelzceļa darbinieka vai citas personas, vilcienu dispečeram, stacijas dežurantam (ja posmā ir vilcieni), izmantojot radiosakarus jābrīdina par to vilcienu, kuri tuvojas bīstamajai vietai, vilces līdzekļu vadītāji (mašīnisti) un jādod norādījumi par turpmāku rīcības (apstāties, braukt ar īpašu uzmanību un tml.) kārtību.

Tehniskās vadības direktors

M.Jagodkins

**Noteikumi par vilcienu un stacijas radiosakaru, divpusējo parka skaļruņu
sakaru ierīču ekspluatāciju**
I.pielikums

Signalizācijas un sakaru distances reģionālo centru
kontrolpunktū (KP) un remonta punktu (KRP) sarakts.

KP atrašanas vietas		
1	SIA "LDz Ritošā sastāva serviss"	Lokomotīvu remonta centrs (RSSL) Otrā Preču ielā 30, Daugavpilī, LV- 5401
2	SIA "LDz Ritošā sastāva serviss"	Rīgas iecirknis (RSSLI) Krustpils ielā 24, Rīgā, LV-1057
3	SIA "LDz Ritošā sastāva serviss"	Rēzeknes cehs (RSSLC-1) Lokomotīvu ielā 23, Rēzeknē, LV-4601
4	SIA "LDz Ritošā sastāva serviss"	Jelgavas cehs (RSSLC-2) Prohorova ielā 30, Jelgavā, LV-3002
5	SIA "LDz Ritošā sastāva serviss"	Liepājas cehs (RSSLC-3) Brīvības ielā 103, Liepājā, LV-3401
6	AS "VRC Zasulauks" (Zasulauks)	Kandavas iela 42a, Rīga, LV-1083
7	AS "VRC Zasulauks" (Vagonu parks)	Kalna iela 76, Rīga, LV-1003
KRP atrašanas vietas		
1	VAS "Latvijas dzelzceļš"	Gogoļa iela 3, Rīga, LV-1050
2	VAS "Latvijas dzelzceļš"	Prohorova ielā 30, Jelgavā, LV-3002
3	VAS "Latvijas dzelzceļš"	A.Pumpura 127M, Daugavpils, LV-5404

Noteikumi par vilcienu un stacijas radiosakaru, divpusējo parka skaļruņu sakaru ierīču ekspluatāciju
2. pielikums
Radiosakaru ierīču tehniskās apkopes apjoms un periodisksums.

Nr.	Radiosakaru ierīces	Periodisksums	Pasākumi	Atzīme par darbību/gūtu	Izvērtne uz ierīces
1.		1 reizi 1.5 gadā		X	Spriedes viles ūdenskrita tehniskā stāvokļa izmēra
2.	Vilces līdzekļi	• TA-3; • plānveida remontis; • piezīmē vilces līdzekļa tehniskā stāvokļa žurnālā; • darbs pēc vilces līdzekļa pastāvīgas distlokācijas vietas dežuranta pieprasījuma.		X X X X X X	Akkuratā bojājumu novēršana Ierīces tehnisko parametru deviācija) parbaude
3.	Cela masīns	1 reizi 1 gadā		X X X X X X	Parbaude pēc uztīmēs ja nepieciešams normatīva
4.		• plānveida remontis; • piezīmē vilces līdzekļa tehniskā stāvokļa žurnālā;		X X X X X X	Ierīces būtisku dažādētajām spriegumam parbaude
5.	Stacionārās radiostacijas	1 reizi 1.5 gadā		X X X X X X	Radiostacījas funkcionālitātes parbaude
6.	Pārnēsājamās, kas tieši tiek izmantotas dzelzceļa satiksmē	1 reizi 1 gadā		X X X X X X	Radiostacījas barošanas sprieguma parbaude

RADIO SAKARU IERĪČU REMONTA UZSKAITES ŽURNALS

Noteikumi par vilcienu un stacijas radiosakaru, divpusējo parka skaļrunu sakaru ierīču ekspluatāciju
3. pieikums

Nr.	Pārbaudes datums	Ierīces tips/bloks	Ierīces numurs	Informācija par ierīci (uzstādīšana vieta, īpašnieks, pārbaudes ierēdis, iepriekšējais pārbaudes datums)	Veiktie darbi	Tehniskie parametri pēc tehniskās apkopes	Paraksts